

Ringerike kommune

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

2015-2030

Vedtatt av kommunestyret 30.04.2015, sak 62/15

FORORD

Tekst

Underskrift og bilde.

Kjell B. Hansen
Ordfører

INNHOLD

FORORD.....	2
INNHold	3
1 INNLEDNING OG BAKGRUNN.....	4
1.1 Plansystemet	4
1.2 Plansystemet i Ringerike	4
2 RINGERIKES UTVIKLING	5
2.1 Hønefoss og lokalsamfunna.....	5
2.2 Befolkning	5
2.3 Næring	6
3 UTFORDRINGER OG MULIGHETER	7
3.1 Økonomisk bærekraft	7
3.2 Vekst.....	7
3.3 Ringeriksregionen og samferdsel	9
3.4 Attraktivitet.....	10
3.5 Folkehelse.....	10
3.6 Frivillighet, lag og foreninger.....	10
3.7 Kommunereform – Ringerike en del av en større kommune?.....	10
4 VISJON OG HOVEDMÅL – RINGERIKE I 2030.....	11
4.1 Befolkning	12
4.2 Næring	13
4.3 By- og lokalsamfunn	14
4.4 Kommunen som organisasjon	15
5 EFFEKTIV AREALDISPONERING	16

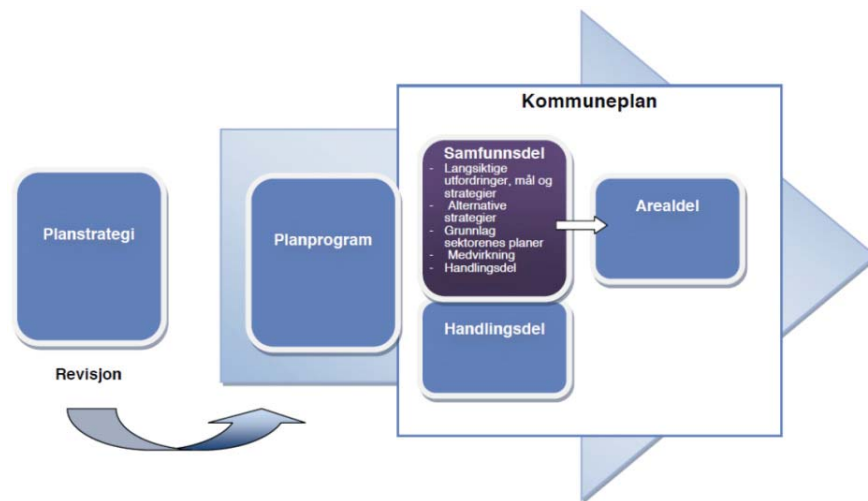
Vedlegg: Planbeskrivelse. *Beskrivelsen utdyper selve samfunnsdelen, og begrunner planforslaget. Planbeskrivelsen følger samme disposisjon som samfunnsdelen slik at det skal være enkelt å finne fram. I tillegg er det to ekstra kapitler til slutt som omhandler overordna rammebetingelser og medvirkning.*

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN

1.1 Plansystemet

I begynnelsen av hver kommunestyreperiode skal det vedtas en kommunal planstrategi (jf. pbl. § 10-1). Planstrategien skal avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordna styringsdokument. Samfunnsdelen tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon (pbl. § 11-2). Samfunnsdelen danner grunnlag for handlingsdelen, årlige budsjett og annet planarbeid. Kommuneplanens arealdel skal følge opp føringene i samfunnsdelen.

Figur 1. Kilde: Veileder T-1492 Miljøverndepartementet.

1.2 Plansystemet i Ringerike

Ringerike kommunes overordna mål og strategier har i hovedsak ligget fast gjennom flere rulleringer av kommuneplanen. Dette har bidratt til forutsigbarhet for aktører som samarbeider med kommunen, eller driver sin virksomhet i Ringerike.

Kommunal planstrategi for Ringerike for perioden 2013-2015 ble vedtatt av kommunestyret 20.06.2013. Planstrategien fastslår at hele kommuneplanen skal revideres, både samfunns- og arealdel. Satsingsområder skal være:

Befolkningsvekst

Styrka næringsgrunnlag

Effektiv arealdisponering

Tidsperspektivet i denne kommuneplanen er 2015-2030. Planen varsler en langsiktig satsing på befolkningsvekst – attraktive og helsefremmende lokalsamfunn. Det er også lagt vekt på å spesifisere konkrete mål og peke ut satsingsområder for å få en mer handlingsretta plan. Samfunnsdelen behandler ikke tematisk de enkelte sektorene i kommunen. Dette skjer i handlingsplan, budsjett og sektorenes temaplaner.

I forbindelse med revisjon av kommuneplanen er det utarbeida en rekke temaautredninger, som er en del av kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet. Oversikt over temaautredningene finnes i planbeskrivelsen. Planbeskrivelsen utdyper temaene i dette dokumentet, og begrunner planforslaget. Planbeskrivelse følger vedlagt, og følger samme disposisjon som samfunnsdelen.

2 RINGERIKES UTVIKLING

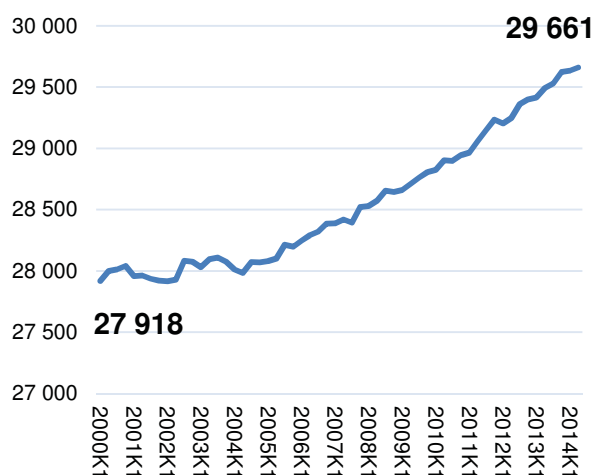
2.1 Hønefoss og lokalsamfunna

Ringerike er en stor kommune med nærmere 30 000 innbyggere, og et areal på 1552 km². Ringerike er både en bykommune og en landkommune. De fleste innbyggerne bor sentralt, i og rundt Hønefoss, mens i andre områder bor folk dels i tettstedene og dels spredt. Lange avstander gjør at flere av lokalsamfunna i kommunen har viktige funksjoner, selv om byen Hønefoss må inneha de viktigste.

Hønefoss by skal være motoren i samfunnsutviklinga, samtidig som det skal være et gjensidig godt samspill mellom byen og lokalsamfunna rundt. Framtidig vekst skal være knytta til de prioriterte lokalsamfunna for å styrke lokale tilbud her. I tillegg til Hønefoss er de prioriterte lokalsamfunna Haugsbygd, Heradsbygda, Hallingby, Nes i Ådal, Sokna og Ask/Tyristrand.

2.2 Befolkning

Sammenlignet med KOSTRA-gruppe 13 (gjennomsnitt av ca 40 utvalgte små og mellomstore kommuner), Buskerud og landsgjennomsnittet har Ringerike en befolkning med en større andel eldre og færre i de yngste aldersklassene. Befolkninga har et lavere utdanningsnivå og lavere gjennomsnittsinntekt. I 2013 hadde 28,8 % av den sysselsatte befolkninga i Ringerike høyere utdanning. I følge SSBs prognoser vil aldersgruppa 67-79 år i 2040 være 62 % høyere enn i 2014. Aldersgruppa 80+ vil nesten fordoble seg fra 2014 til 2040.

Figur 2. Folketall i Ringerike kommune.

Ringerike har hatt en ganske jevn vekst i befolkninga de siste åra (mellom 0,5 og 1 %), og nærmer seg 30 000 innbyggere.

I år 2000 passerte vi 28 000 innbyggere, slik det var satt mål om i den første kommuneplanen i 1988!

Veksten har likevel vært svak i forhold til landet og fylket. De siste åra har vi ligget under landssnittet og SSBs framskrivninger for middels nasjonal vekst. Ringerike har i denne perioden mista et betydelig antall arbeidsplasser.

Ringerike har veksla på å ha netto innflytting og netto utflytting til andre deler av Norge, og samtidig veksla mellom å ha fødselsoverskudd og underskudd. Lavt fødselsoverskudd har sammenheng med aldersstrukturen. Veksten skyldes innvandring fra utlandet.

Å oppnå befolkningsvekst handler både om å få folk til å flytte til kommunen, men også at dagens innbyggere ikke flytter ut av kommunen – altså å få en bedre *nettoflytting*. Ringerike rekrutterer innflyttere, men har en utfordring i å beholde flere innbyggere. Det er med andre ord et vekstpotensial i å få folk til å bli boende på Ringerike. Denne målgruppa er lettere å nå

enn potensielle innflyttere. Ringerike har hatt en bedre nettoflytting enn arbeidsplassveksten skulle tilsi. En del av forklaringen er at Ringerike drar fordel av å være en forholdsvis stor kommune. Nettoflyttinga har likevel vært bedre enn forventet, selv etter å ha trukket fra fordelene ved å være en stor kommune.

Dette tyder på at Ringerike er en attraktiv bostedskommune.

2.3 Næring

I 2013 hadde Ringerike 9328 arbeidsplasser i privat sektor, og 4523 i offentlig sektor. Antall arbeidsplasser i Ringerike har økt med 4,1 % siden 2000, mens Norge har hatt en vekst på 15,8 % i samme periode.

Offentlig sektor har vokst, mens nesten 700 arbeidsplasser i næringslivet har blitt borte siden 2008. Basisnæringene (landbruk, industri og teknologiske tjenester) har hatt en kraftig nedgang. Dette skyldes først og fremst nedgang i industrien, med en halvering av antall arbeidsplasser siden 2000. Ringerike har hatt en uheldig bransjestruktur i basisnæringene, med mange arbeidsplasser i bransjer med sterk nedgang. Besøksnæringene (butikker, overnatting, servering og aktiviteter) har nesten ikke hatt vekst.

Ringerike har imidlertid hatt ganske sterk vekst i de regionale næringene, som består av bygg og anlegg, engros, transport og diverse tjenesteytende næringer. Dette viser at kommunen har vekst med utgangspunkt Hønefoss sin rolle som regionsenter.

3 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

3.1 Økonomisk bærekraft

I handlingsprogramperioden 2015-2018 er det lagt opp til en befolkningsvekst i Ringerike kommune i underkant av 1 %. Ut fra dette, er det ikke lagt inn økninger i tjenesteproduksjonen. Denne tidsperioden vil bli brukt til å investere for å bli mer effektive, med fokus på byen Hønefoss og prioriterte lokalsamfunn og løfte den kommunale bygningssmassen opp på ett tidsriktig nivå for å kunne drive effektive tjenester.

På flere infrastrukturområder er kapasitetstaket nesten nådd, og kommunen må derfor investere i å øke kapasiteten. For å finansiere dette må driftsnivået i tjenestene tas ned, og det må tas ut en effektiviseringsgevinst. I hele handlingsprogramperioden må behovet for økt volum i tjenestene tas innenfor dagens driftsnivå. Økte inntekter fra skatt og rammetilskudd må brukes til å finansiere økte finanskostnader fra investeringer, økte pensjonskostnader og økt egenfinansiering av investeringer. Unntaket er barnehageplasser, hvor utbygging av plasser for å kunne tilby plass på 1-årsdagen vil bli prioritert.

Ringerike kommune har en folkemengde som i norsk målestokk er stor nok til å kunne levere effektive og kvalitetsmessig gode tjenester. Ringerike er imidlertid definert som en lavinntektskommune siden summen av skatt på formue og inntekt og rammetilskudd med inntektsutjevning ligger på rundt 95 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at utgiftene også skal ligge noe under landsgjennomsnittet. Samtidig har Ringerike en befolknings sammensetning og aldersprofil med en større andel eldre og færre yngre, som ikke er bærekraftig på sikt. I 2020 forventes det at økningen i antall eldre vil gi behov for flere sykehjemsplasser. Kommunen må ha kontinuerlig fokus på å gi de eldre best mulig livskvalitet gjennom tjenestetilbudet, samtidig som de kommunale ressursene utnyttes mest mulig effektivt.

I perioden 2020 til 2030 vil Ringerike kommune være rustet til å ta imot en befolkningsvekst med effektive og moderne tjenester. Begrunnelsen for økt vekst er å få mulighetene til å utvikle en enda bedre kommune, og få en mer bærekraftig befolknings sammensetning. Økte inntekter som følge av befolkningsveksten kan benyttes til å øke volumet i tjenestene. Økte inntekter vil også være med på å dekke økte finanskostnader til investeringene i kommunens tjenestetilbud og infrastruktur. Flere av investeringene vil måtte komme i forkant av vekst og økte inntekter.

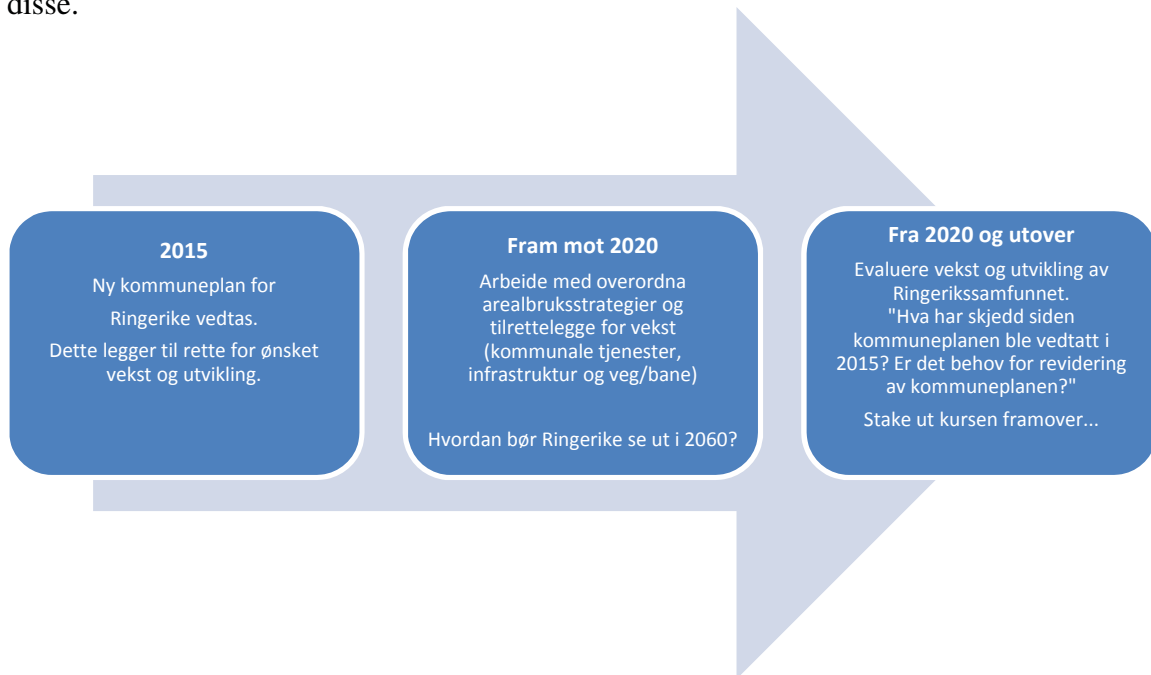
3.2 Vekst

Ringerike har hatt befolkningsvekst i nedgangstider, og dette tyder på at det er et stort potensiale for vekst i regionen. Vekst medfører både utfordringer og muligheter. Økt befolkning tilfører kommunen aktivitet, nye impulser og inntekter, og bidrar til å skape omdømme som en attraktiv kommune. Målet med økt vekst er å få mulighetene til å utvikle en enda bedre kommune.

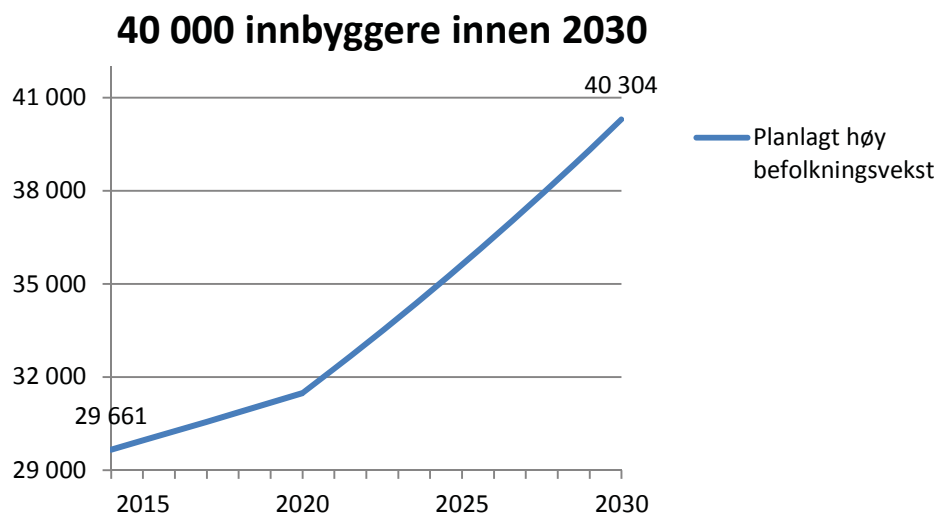
Samtidig må det legges til rette for veksten med utvikling av kommunale tjenester som barnehage, skole, helse og infrastruktur. Det må settes av arealer til utbygging av bolig, næring og sosial og teknisk infrastruktur. Usikkerhet knytta til befolkningsutvikling gjør at Ringerike må ha god planberedskap. Dette gjelder både arealressurser og en effektiv organisasjon som kan ta i mot initiativ og ideer fra innbyggere og utviklere på en god måte.

Ringerike ønsker en planlagt høy vekst, og har følgende målsetting:
Innen 2030 skal det bo 40 000 innbyggere i Ringerike kommune.

Kommuneplanen skal vise at det er mulig å legge til rette for denne veksten innenfor det som i dag er Ringerike kommune. Dette er en svært høy vekst, som må ses i sammenheng med planlagte samferdselsprosjekter. Ringeriksregionen må synliggjøres som en naturlig vekstregion i Oslo-området. Begrunnelsen for å planlegge for en slik høy vekst er blant annet å bygge opp under de planlagte samferdselsinvesteringene, for å få en bedre samfunnsnytte av disse.

I første 4-årsperiode 2015-2018 legges det opp til en vekst på ca. 1 %, jf. forslag til handlingsprogram. Kommunen skal bruke denne perioden til å legge til rette for en høyere vekst videre fram mot 2030. Fra 2020 til 2030 kan det bli en høyere vekst når samferdselsprosjektene blir realisert. Kommunen skal planlegge for en vekst på om lag 2,5 % vekst i denne perioden.

Figur 4. Illustrasjon av mulig befolkningsutvikling.
29 661 er antall innbyggere ved inngangen i 3. kvartal 2014. Kilde: SSB.

3.3 Ringeriksregionen og samferdsel

Ringerike er en del av et regionalt bo- og arbeidsmarked. I perioden fram mot 2030 har Ringeriksregionen ut fra beliggenhet og planlagte samferdselsprosjekter bedre forutsetninger enn de aller fleste andre regioner for å utvikle seg til et attraktivt samfunn for bolig- og næringsutvikling. Dette krever god samhandling i regionen.

Gode kommunikasjonsløsninger er nødvendig for å utnytte Ringeriksregionens potensial, og en forutsetning for å realisere vekstambisjonene. Bedre forbindelser bidrar til økt vekst, og økt vekst gjør samferdselsinvesteringene mer samfunnsøkonomisk lønnsomme. Jo flere passasjerer, jo større nytte får samfunnet av investeringene.

Nye samferdselsløsninger vil føre til at arbeidsmarkedet i Ringerike blir tettere integrert i den funksjonelle Osloregionen. Dette åpner muligheter for å skape pendlingsbasert innflytting og økt vekst. Pendling er en indikator på arbeidsmarkedsintegrasjon. I 2013 pendlet 4718 ut fra Ringerike, og 3761 inn til Ringerike.

Utbygging av Ringeriksbanen og E16 mot Sandvika og Gardermoen vil bidra til en vesentlig høyere vekst enn SSBs framskrivninger viser. Disse prosjektene vil redusere reisetida til Oslo og Gardermoen. Dette vil øke regionens attraktivitet, både når det gjelder bosted, bedrift og besøk.

KVU (konseptvalgutredning) for transportsystemet i Hønefoss-området og ei eventuell Ringerikspakke vil kunne bidra til et miljøvennlig og effektivt transportsystem i Hønefoss-området.

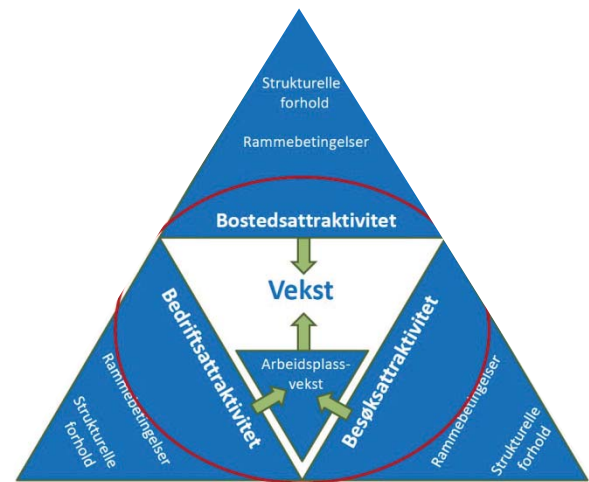
Figur 5: IC prosjektene. Dagens reisetid med jernbane står i parentes.
Kilde: Jernbaneløpets presentasjon på ROM-konferansen 21.10.14.

3.4 Attraktivitet

Innbygger, ildsjeler, næringsliv, folkevalgte og byråkrater påvirker alle kommunens attraktivitet. Tilhørighet til lokalsamfunnet og egen kommune er viktig for at innbyggere skal være gode ambassadører for Ringerike. Strategien i tida framover må være å kommunisere og forbedre Ringerikes attraktivitet.

Figuren til høyre viser tre dimensjoner for attraktivitet, som alle er viktige å jobbe med for å oppnå vekst. Ringerike er i 2013 rangert slik blant landets 428 kommuner:

- Næringsattraktivitet nr. 280
- Bostedsattraktivitet nr. 127
- Besøksattraktivitet nr. 262.

Figur 6. Attraktivitetsmodellen

Kilde: Telemarksforskning. TF-notat nr. 68/2014.

3.5 Folkehelse

God helse innebærer evne til å mestre hverdagens utfordringer, og handler både om livskvalitet for den enkelte og god samfunnsøkonomi. Helsefremmende arbeid er å gjøre folk i stand til å ta vare på egen helse, og gir gevinst flere år fram i tid. Helse skapes i lokalsamfunna, der vi lever våre liv. Kommunen skal legge til rette for økt mestring i befolkninga, og dermed en bedre folkehelse. Fysisk aktivitet, utdanning og psykososiale faktorer som opplevelsen av verdighet, mestring og tilhørighet har betydning for helsa. Den årlige folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet viser at Ringerike kommer betydelig dårligere ut enn landsgjennomsnittet på alle områder innen levekår. Vedtatt folkehelsemelding for Ringerike inneholder mål, strategier og tiltak for å bedre helsetilstanden i befolkninga.

3.6 Frivillighet, lag og foreninger

Ringerike har et rikt forenings- og organisasjonsliv, og i kommunens oversikt er det registrert ca. 150 lag og foreninger. I Norge utgjør frivilligheten over 100 milliarder i verdiskaping, og 48 % av befolkninga gjør en innsats i det frivillige. En aktiv frivillig sektor er grunnleggende for et attraktivt og livskraftig lokalsamfunn, og deltakelse i seg selv er bra for helsa. Frivillig arbeid gir gevinst både for den som gir og den som mottar tjenesten. Kommunens rolle er å være en tilrettelegger. Samspill mellom kommune og frivillighet gir gjensidig læring.

3.7 Kommunereform – Ringerike en del av en større kommune?

Kommunereformen, som ble satt i gang i 2014, tar sikte på å legge til rette for at flere kommuner slår seg sammen. Færre og større kommuner vil gi bedre mulighet til å ivareta og videreutvikle kommunale tjenester. Kommunereformens anbefalinger om ny kommunestruktur viser at Ringerike kommune i dag har en størrelse som kan sikre god oppgaveløsning. Det er likevel naturlig å vurdere om regionen vil stå enda bedre rusta for framtidig nærings- og tjenesteutvikling ved å slå oss sammen med våre nabokommuner. Det er naturlig at prosessen tar utgangspunkt i det samarbeidet kommunen har gjennom Rådet for Ringeriksregionen.

4 VISJON OG HOVEDMÅL – RINGERIKE I 2030

Ringerike kommune skal ha klima- og miljø som retningsgivende for utforming av framtidige utviklingsstrategier. Kommunen skal bli en foregangskommune innenfor grønn teknologiutvikling.

Tabellen nedenfor viser Ringerikes slagord, visjon og hovedmål. På de neste sidene (kap 4.1-4.4) beskrives et framtidssbilde og strategier for hvert av de 4 målområdene.

Slagord	Nærmest det meste		
Visjon	<p>Ringerike skal være det mest spennende vekstområdet på Østlandet</p>		
	Mål		
Befolkning	Ringerike skal være en attraktiv bokommune, spesielt for unge og familier i etableringsfasen	Innen 2030 skal det bo 40 000 innbyggere i Ringerike kommune	Helse i alt vi gjør, og aktivitet for alle i Ringerike
Næring	Økt verdiskaping og produktivitet i Ringerike og et robust næringsliv med god bredde	Ringerike og omland skal ha effektive samferdselsløsninger	Ringerike skal ha relevant kompetanse for framtidens arbeidsliv
By- og lokalsamfunn	Ringerike skal ha en balansert og livskraftig vekst og utvikling av by og lokalsamfunn	Ringerike skal være et forbilde innen energieffektivisering, bruk av fornybar energi og reduksjon av utslipp	Hønefoss skal være attraktiv som bosted, handelsby og regionhovedstad
Kommunen som organisasjon	Kommunen skal være en effektiv og spennende organisasjon, med god kvalitet på tjenestene	Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass	Kommunen skal være en tydelig, ærlig og løsningsvillig organisasjon

4.1 Befolkning

I 2030 bor det 40 000 innbyggere i Ringerike kommune. Ringerike er et godt sted å bo, med aktive innbyggere som har sterk tilhørighet til eget lokalsamfunn og kommune. Det er tett samarbeid og kontakt mellom kommunen, frivillighet, lag og foreninger – og sammen utvikler vi Ringerike videre. Det er lett å være aktiv i Ringerike, og gang- og sykkel er en naturlig transportmåte for stadig flere.

Mål	Ringerike skal være en attraktiv bokommune, spesielt for unge og familier i etableringsfasen	Innen 2030 skal det bo 40 000 innbyggere i Ringerike kommune	Helse i alt vi gjør, og aktivitet for alle i Ringerike
Dette skal gjennomføres ved å	være best for barn	tilby gode og varierte boligtilbud, med variasjon i områder, boligtype, størrelse, beliggenhet og pris	ha et godt samarbeid mellom kommunen og frivillighet, lag og foreninger
	ha høy kvalitet i barnehager og skoler, og barnehageplass til alle på ettårsdagen	ha en effektiv plan- og byggesaksbehandling, og høy utbyggings- og vedlikeholdstakt på veg, vann og avløp	la innbyggere medvirke i planprosesser, utvikling av by og lokalsamfunn, samt kommunens tjenestetilbud
	legge til rette for åpenhet og god integrering av nye innbyggere i alle livsfaser	sikre planavklarte boligområder	legge til rette for et sammenhengende gang- og sykkelnett, og god tilgang på aktivitetsanlegg, utearealer og turmuligheter

4.2 Næring

I 2030 har Ringerike et robust næringsliv, med god bredde, og høy verdiskaping og produktivitet. Ringeriksbanen og E16 er bygd ut, og dette har styrka regionens konkurransekraft og gitt en økt integrasjon med områdene rundt. Kompetansenivået gjenspeiler bredden i næringslivet, og Høgskolen i Buskerud og Vestfold (HBV) er en viktig aktør i Ringerikssamfunnet. Antall arbeidsplasser har økt i takt med befolkningsveksten. Arbeidsplassvekst og samferdselsutbygging har vært viktige forutsetninger for å nå målet om 40 000 innbyggere i 2030.

Mål	Økt verdiskaping og produktivitet i Ringerike og et robust næringsliv med god bredde	Ringerike og omland skal ha effektive samferdselsløsninger	Ringerike skal ha relevant kompetanse for framtidens arbeidsliv
Dette skal gjennomføres ved å	utvikle primærnæringene, med økt oppmerksomhet mot kommunen som matprodusent	økt integrasjon med arbeidsmarkedene rundt	medvirke til utvikling av Høgskolen i Buskerud og Vestfold og de videregående skolene
	utvikle nye næringer og klynger innen bioenergi, luftfart og høyteknologisk industri	være pådriver for en raskest mulig utbygging av Ringeriksbanen og E16	styrke kompetanseutviklingen
	skape flere arbeidsplasser i basisnæringene, besøksnæringene og næringer knytta til Hønefoss som regionhovedstad	utvikle infrastruktur som øker mulighetene for næringsutvikling	øke yrkesdeltagelsen

4.3 By- og lokalsamfunn

I 2030 er Hønefoss et attraktivt bosted og en urban handelsby, som er en motor for næringsutvikling i regionen. Det er et godt samspill mellom byen Hønefoss og de livskraftige lokalsamfunna rundt. Dette bidrar vekst og utvikling. Ringerike har et fullverdig lokalsamfunn med fødeavdeling og akuttberedskap. Ringerike har kommet langt innen energieffektivisering og bruk av fornybar energi, og utslippene er redusert. Gjennom god arealplanlegging har transportbehovet blitt redusert, og folk flest går og sykler dit de skal. Kollektivtilbudet er godt utviklet med hyppige avganger og effektive forbindelser mellom ulike transportmidler. Ringerike er en trygg kommune, hvor samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid avdekker farer og reduserer risiko for mennesker, husdyr, miljø og økonomi.

Mål	Ringerike skal ha en balansert og livskraftig vekst og utvikling av by og lokalsamfunn	Ringerike skal være et forbilde innen energieffektivisering, bruk av fornybar energi og reduksjon av utslipp	Hønefoss skal være attraktiv som bosted, handelsby og regionhovedstad
Dette skal gjennomføres ved å	planlegge for 70 % av befolkningsveksten i Hønefoss-området, og 30 % i de prioriterte lokalsamfunna: Haugsbygd, Heradsbygda, Hallingby, Nes i Ådal, Sokna og Ask/Tyristrand. Den prosentvise fordelingen skal ikke være til hinder for bærekraftige utbygginger også andre steder i kommunen.	sikre at alle vann og vassdrag har god eller svært god økologisk og kjemisk vannkvalitet	utvikle Hønefoss med et variert tilbud av opplevelser, handel, kontor, service, boliger, utdannings- og kulturtilbud
	videreutvikle et bredt og mangfoldig kulturliv for alle aldersgrupper	redusere transportbehovet og tilrettelegge for kollektivtransport, gående og syklende gjennom arealplanlegging	utforme Hønefoss for å få det beste forholdet mellom butikker, grøntstruktur, torv/møteplasser, gående og syklende og parkering
	utvikle fysiske omgivelser som skaper trivsel for innbyggere og besøkende	gjennomføre energieffektivisering av kommunale bygg og anlegg og redusere utslipp	utvikle Hønefoss med flere lokalsentre. Hønefoss sentrum er midtpunkt med lokalsentre i nord (Øvre Hønengata), sør (Eikli) og vest (Meieriet)

4.4 Kommunen som organisasjon

I 2030 er Ringerike kommune en effektiv organisasjon med høy kvalitet. Ledelse, god og effektiv organisering og høy kompetanse i alle ledd har vært nøklene for å oppnå dette.

Ringerike kommune gir innbyggerne forutsigbarhet gjennom god kommunikasjon.

Mål	Kommunen skal være en effektiv og spennende organisasjon, med god kvalitet på tjenestene	Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass	Kommunen skal være en tydelig, ærlig og løsningsvillig organisasjon
Dette skal gjennomføres ved å	gi høy kvalitet på kommunens tjenester, særlig innen barnehage, grunnskole og læringscenteret for voksne	utvikle et kreativt og åpent miljø med medarbeidere som er stolte av arbeidsplassen sin	sette tydelige mål som gjøres godt kjent, evalueres og justeres
	utvikle et aktivt lederskap og medarbeiderskap	legge til rette for at medarbeidere skal delta i utvikling av egne områder	være ærlig og åpen i møte med andre
	ha gode læringsmuligheter i jobben som bidrar til utvikling og effektivisering av tjenestene	utvikle et godt arbeidsmiljø hvor medarbeiderne har gode holdninger	finne de gode løsningene i det daglige arbeidet
	T	Æ	L
	Tydelig	Ærlig	Løsningsvillig

5 EFFEKTIV AREALDISPONERING

Effektiv arealdisponering betyr at arealene forvaltes og utvikles på en hensiktsmessig og realistisk måte. Strategiene for effektiv arealdisponering bygger opp under målsettingene i samfunnsdelen. Gjeldende arealdel er utgangspunktet for utvikling av revidert arealdel.

Strategiene skal først og fremst legges til grunn for revisjon av arealdelen, men også fungere som føringer for plan- og byggesaksbehandlingen i kommunen. Dette gjelder spesielt framtidig byplan for Hønefoss. Prinsippene for Hønefoss by skal også ligge til grunn for utviklingen av de prioriterte lokalsamfunna (Haugsbygd, Heradsbygda, Hallingby, Nes i Ådal, Sokna og Ask/Tyristrand), men da tilpasset stedets egenart og skala.

Arealstrategiene må ses i sammenheng med overordna føringer fra nasjonalt og regionalt hold. Revidert arealdel skal ta opp i seg utviklinga i perioden 2015 og fram mot 2030. Tidlig i denne planperioden vil det bli tatt nasjonale beslutninger når det gjelder de store samferdselsprosjektene. Dette vil gi nye premisser som kan utløse revisjon av arealdelen og andre planer.

1. Ringerike skal ha en balansert og livskraftig vekst og utvikling av by og lokalsamfunn gjennom:

- a. Å ha tilstrekkelige planavklarte arealer til nærings- og boligformål.
- b. Det er viktig primært å få utnyttet fortetningsarealer i Hønefoss og i de prioriterte lokalsamfunn. Samtidig er det viktig med nye utbyggingsområder nær kollektivknutepunkter som også kommer ved utbyggingen av jernbane og E16.
- c. At kommunen er et forbilde når det gjelder rett lokalisering. Tjenester skal lokaliseres i områder hvor vi ønsker utvikling.
- d. Å se arealbruk og transport i sammenheng for å redusere transportbehovet.
- e. Lokalisering av handel og annen næringsvirksomhet skal ta utgangspunkt i ABC-modellen – "rett virksomhet på rett sted".
- f. Å planlegge for 70 % av befolkningsveksten i Hønefoss-området, og 30 % i de prioriterte lokalsamfunna: Haugsbygd, Heradsbygda, Hallingby, Nes i Ådal, Sokna og Ask/Tyristrand. Den prosentvise fordelingen skal ikke være til hinder for bærekraftige utbygginger også andre steder i kommunen.
- g. Forutsigbarhet fra kommunen, og tydelige føringer for utbyggingsprosjekter. Herunder stille krav til klimatilpassing, estetikk, uteområder, kvartaler og områder slik at de er trygge og funksjonelle.
- h. Estetiske retningslinjer i kommuneplanen.
- i. Å legge til rette for høy kvalitet og mangfold i tilbudet av boliger, bomiljøer og fysiske omgivelser, og vurdere boligtyper og størrelser konkret ved behandling av de enkelte planer og prosjekter. Åpne for større tomter lenger vekk fra sentrum.
- j. Aktiv bruk av rekkefølgebestemmelser for å sikre en effektiv arealdisponering.
- k. Boligutvikling som styrker sentrum, både i Hønefoss by og de prioriterte lokalsamfunna. Boligutvikling skal skje i områder med gangavstand til sentrum og i nærhet til skoler, barnehager og annet tjenestetilbud. Der det finnes veletablerte

kollektivforbindelser i området Hønefoss, Haugsbygd og Heradsbygda kan det også vurderes å etablere boliger.

- l. Å vurdere utvidelse av konsesjonsområdet for fjernvarme. Konsesjonsområdet skal inngå i arealdelen.
- m. Parkeringsforskriften skal revideres. Langtidsparkering i Hønefoss sentrum skal i hovedsak være under bakken.
- n. En arealdel som setter langsiktige grenser for vekst rundt Hønefoss by, med klar avgrensning mellom tettsted/byggeområde og omkringliggende områder.
- o. Utvikling av Hønefoss ved fortetting og høyere bebyggelse med både nærings- og boligformål.
- p. Utvikling av Hønefoss stasjon som et knutepunkt med god tilgjengelighet og høy tetthet av bebyggelse.
- q. I arbeidet med kommuneplanen legger Ringerike kommune til grunn at jernbanealternativet om Åsa vil bli tatt ut av planen, og at linje via Helgelandsmoen inn til Hønefoss stasjon er den som skal legges inn i arealdelen ved statlig regulering.
- r. Utarbeiding av byplan for Hønefoss, hvor følgende temaer er viktige:
  - Leke- og grøntarealer og barnetråkk
  - Bynære friluftsområder
  - Vurdering og innarbeiding av Grønn Plakat
  - Verneverdig bebyggelse og områder med kulturhistorisk verneverdi
  - Sammenhengende gang- og sykkelnett
  - Møteplasser og byrom
  - Å ta elva i bruk, ferdsel og opphold langs elva
  - Fortetting: utnyttelse og høyder
  - Senterstruktur i byen
  - Estetikk: materialbruk, farger og former
- s. Aktuelle arealer bør utvikles til mer fritidsbebyggelse.

2. Ringerike skal bevare et rikt og variert landskap, natur- og kulturmiljø samt god vannkvalitet gjennom:

- a. Sikring av høyfjellsplataene og større sammenhengende og åpne naturområder.
- b. Å ta vare på god matjord, men jordvernet må balanseres mot storsamfunnets behov. Ved omdisponering skal alternative lokaliseringer være vurdert. Der forholdene ligger til rette for det ønsker kommunen at det også etableres nytt jordbruksareal.
- c. Å hindre nedbygging av strandarealer.
- d. En restriktiv holdning til deling av eiendommer og boligbygging i store sammenhengende LNF-områder.
- e. Dispensasjon for nye boliger i LNF-områder skal bare gis unntaksvis, og i tilknytning til eksisterende boligklynger i kort avstand til sentrum.
- f. Å ivareta verneverdig bebyggelse og områder med kulturhistorisk verneverdi ved bruk av hensynssoner.

- g. Å forvalte Marka i tråd med Markalovens formål (§1): Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett, samt sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskaps- natur- og kulturmiljø
- h. Å ta vare på områder med verneverdi og arter med spesielt forvaltningsansvar.
- i. Å beskytte vann og vassdrag mot forringelse, samt forbedre tilstanden til å tilsvare god eller svært god kjemisk og økologisk tilstand, i tråd med regionale og lokale forvaltningsplaner for vannregionene og vannområdene.
- j. En bærekraftig masseforvaltning, herunder sikre ressurser og uttaksområder for framtidig behov samt redusere miljø- og samfunnsbelastning. Utnytting av eksisterende uttak skal prioriteres framfor å åpne nye områder.

3. Ringerike skal legge til rette for aktivitet for alle gjennom:

- a. Å alltid vurdere mulighetene for universell utforming av leke- og møteplasser, gang- og sykkelveier, turstier, bynære friluftsområder, bade- og fiskeplasser.
- b. Sikring av barnetråkk, lekearealer, parker, bynære friluftsområder, sammenhengende blågrønn struktur i by og lokalsamfunn, med møteplasser og forbindelser til omkringliggende friluftsområder. Dersom slike areal skal brukes til en annen funksjon eller reguleres til annet formål, skal de i utgangspunktet erstattes med tilsvarende areal og funksjon. Dette gjelder særlig områder som blir brukt av barn.
- c. Et sammenhengende gang- og sykkelnett.
- d. Ivaretagelse av støyforhold og lokal luftforurensning.